

Հավելված 2
Արդարադատության ակադեմիայի
կառավարման խորհրդի 2017 թվականի
հունվարի 26-ի թիվ ԿԽ-001/17/4 որոշման

ՈւՍՈՒՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ
ԴԱՏԱԽԱՋՆԵՐԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՄԱՆ

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն ուսուցման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ներառում է դատախազների 2017թ. վերապատրաստման կրթական չափորոշիչները, ուսուցման ձևը, ուսումնառության ժամաքանակը և ժամկետները, ինչպես նաև դասավանդվող առարկայական կուրսերի համառոտ նկարագիրը:

2. Ծրագիրը մշակվել է Արդարադատության ակադեմիայի կողմից «Արդարադատության ակադեմիայի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 19-րդ հոդվածի հիման վրա:

3. Ծրագիրը նպատակաուղղված է դատախազների մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների շարունակական կատարելագործմանը հետևյալ ոլորտներում.

ա) Ընդհանուր մասնագիտական ոլորտ: Վերապատրաստման գործընթացը վերաբերում է ռասիզմի և խտրականության դեմ պայքարի, դատախազի մասնագիտական էթիկայի, փաստարկման և հոգետրաբանության, հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի, ինչպես նաև Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի արդի հարցերին և այդ ոլորտներում ունկնդիրների գիտելիքների ընդլայնմանը և հմտությունների ձևավորմանը:

բ) Հարակից մասնագիտական ոլորտ: Վերապատրաստման գործընթացը վերաբերում է հասարակագիտական ուղղվածություն ունեցող վերաբերելի գիտելիքների և հմտությունների կատարելագործմանը: Մասնավորապես, վերապատրաստման արդյունքում ունկնդիրները կընդլայնեն իրենց գիտելիքները և հմտությունները կառավարման հմտությունների և ներազդման հոգեբանության, փախստականների իրավունքների պաշտպանության և այլ ոլորտներում:

գ) Հատուկ մասնագիտական ոլորտ: Վերապատրաստման գործընթացը վերաբերում է քրեական իրավունքում և դատավարությունում, ինչպես նաև վարչական իրավունքում և դատավարությունում առկա արդի հարցերին: Մասնավորապես, վերապատրաստման արդյունքում կատարելագործվում են քրեական դատավարության տարբեր փուլերում ծագող հարցերի վերաբերյալ ունկնդիրների գիտելիքները և հմտությունները, ինչպես նաև քրեական իրավունքի, քրեական գործերով ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական դատավարության, ինչպես նաև արդի այլ հարցերի վերաբերյալ ունկնդիրների գիտելիքները:

4. Ուսումնառության ժամաքանակը յուրաքանչյուր դատախազի համար սահմանվում է 80 ակադեմիական ժամ: Ուսումնառությունն իրականացվում է երկու փուլով՝ յուրաքանչյուրը 40 ակադեմիական ժամ (մեկ շաբաթ) տևողությամբ:

5. Դատախազների վերապատրաստումն իրականացվում է հատուկ, ընդհանուր և հարակից մասնագիտական դասընթացների մոդուլների հիման վրա: Յուրաքանչյուր դատախազ հատուկ մասնագիտական դասընթացների մոդուլում ընդգրկված

դասընթացների շրջանակներում վերապատրաստվում է 40 ակադեմիական ժամ, ինչպես նաև կամ ընդհանուր կամ հարակից մասնագիտական դասընթացների մոդուլում ընդգրկված դասընթացների շրջանակներում՝ 40 ակադեմիական ժամ ծավալով:

6. Ծրագիրն իրականացվում է առկա և հեռավար ուսուցման ձևով: Հարակից մասնագիտական դասընթացների մոդուլում ընդգրկված դասընթացները կազմակերպվում են հեռավար, իսկ ընդհանուր և հատուկ մասնագիտական դասընթացների մոդուլում ընդգրկված դասընթացները՝ առկա ուսուցման ձևով:

7. Ուսումնառությունը սկսվում է դատախազների կողմից ընտրված առարկայական կուրսերի ցուցակը Ակադեմիա ներկայացնելուց հետո, Ակադեմիայի կառավարման խորհրդի հաստատած ժամանակացույցի հիման վրա:

8. Առկա ուսուցման ձևով վերապատրաստման ժամանակացույց է սահմանվում 2017 թվականի ապրիլ ամիսը՝ ընդհանուր մասնագիտական առարկաներով և սեպտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսները՝ հատուկ մասնագիտական առարկաներով, իսկ հեռավար ուսուցման ձևով՝ 2017 թվականի սեպտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսները:

II. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՅՆԵՐԻ) ՑԱՆԿ

1. Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների մոդուլ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	P-J-008-17	Դատախազի մասնագիտական էթիկա	10
2.	P-J-014-17	Հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցերը	10
3.	P-J-017-17	Ռասիզմի և խտրականության դեմ պայքարի արդի հարցերը	10
4.	P-J-020-17	Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի արդի հարցերը	10
5.	P-J-029-17	Փաստարկում և հռետորաբանություն ¹	10

2. Հարակից մասնագիտական դասընթացների մոդուլ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
6.	P-J-027-17	Փախստականների իրավունքների պաշտպանության արդի հարցերը	40
7.	P-J-028-17	Անչափահասների իրավունքների պաշտպանությունը քրեական վարույթի ընթացքում	40
8.	P-G-017-17	Փաստարկում և հռետորաբանություն	40
9.	P-G-021-17	Կառավարման հմտություններ և ներազդման հոգեբանություն	40

3. Հատուկ մասնագիտական դասընթացների մոդուլ

Ծանոթություն

¹«Փաստարկում և հռետորաբանություն» դասընթացն իրականացվում է ինչպես առկա՝ 10 ակադեմիական ժամ, այնպես էլ հեռավար ուսուցման ձևով՝ 40 ակադեմիական ժամ:

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
10.	P-Q-001-17	ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի արդի հարցերը քրեական գործերով	10
11.	P-Q-021-17	ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցերը	20
12.	P-Q-022-17	ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցերը	20
13.	P-Q-028-17	Զինվորական հանցագործությունների որակման հարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում	10
14.	P-A-012-17	ՀՀ վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության արդի հարցերը	10
15.	P-C-022-17	ՀՀ քաղաքացիական դատավարության արդի հարցերը	10
16.	P-J-024-17	Դատական փորձաքննության արդի հարցերը	10
17.	P-Q-045-17	Խոցելի անձանց մասնակցությամբ վարույթի առանձնահատկությունները	10
18.	P-A-010-17	ՀՀ էկոլոգիական իրավունքի արդի հարցերը	10

III. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

1. P-J-008-17. Դատախազի մասնագիտական էթիկա

Դասընթացը պայմանավորված է դատախազի մասնագիտական էթիկայի կանոնների հետ կապված գիտելիքները և դրանք կենսագործելու կարողությունները կատարելագործելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է դատախազական գործունեություն իրականացնելիս և ոչ դատախազական գործունեության ընթացքում դատախազի վարքագծի կանոնների, դատախազների էթիկայի հարցերով վարույթի հետ կապված հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

2. P-J-014-17. Հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- Հայաստանի Հանրապետությունում հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիոն երևույթների, դրա դեմ տարվող պայքարի հիմնահարցերը,

- հակակոռուպցիոն պայքարի իրավական կարգավորումները (ներպետական և միջազգային, այդ թվում՝ Եվրոպայի խորհրդի Կոռուպցիայի դեմ պայքարող պետությունների խմբի (ԳՐԵԿՈ) և Եվրախորհրդի Փողերի լվացման եւ ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի հանձնաժողովի (ՄՈՆԻՎԱԼ) հանձնարարականները),

- կոռուպցիայի դեմ պայքարի ինստիտուցիոնալ շրջանակների (ներպետական և միջազգային, այդ թվում՝ ԳՐԵԿՈ-ի և ՄՈՆԻՎԱԼ-ի գործունեությունը), համապատասխան այլ շահագրգիռ կողմերի (հասարակական կազմակերպությունների, ԶԼՄ-երի) մասնակցության և պետության կողմից ձեռնարկվող միջոցառումների վերաբերյալ հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

3. P-J-017-17. Ռասիզմի և խտրականության դեմ պայքարի արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է խտրականության և ռասիզմի դրսևորումների դեմ պայքարի ոլորտում գիտելիքների կատարելագորման համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- խտրականության և ռասիզմի վերաբերյալ միջազգային պայմանագրերը,
- խտրականության և ռասիզմի դրսևորումների առանձին ձևերը (ազգային, կրոնական, ռասսայական և այլ),
- միջազգային և ներպետական պրակտիկայում առկա իրավական հիմնախնդիրները և դրանց իրականացման նոր եղանակները (մասնավորապես դրանց դրսևորումները համացանցի միջոցով):

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

4. P-J-020-17. Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի վերաբերյալ գիտելիքները և դրանց կիրառման հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է քրեական, քաղաքացիական և վարչական իրավունքի ոլորտում առկա և ՀՀ կողմից վավերացված միջազգային պայմանագրերով երաշխավորված իրավունքների պաշտպանության հիմնահարցերը, այդ թվում՝

• Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերը, դրանց կիրառման առանձնահատկությունները,

• Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների կոմիտեի նախադեպային իրավունքը,

• «<Քաղաքական և քաղաքացիական իրավունքների մասին>> միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքները, ինչպես նաև ներպետական օրենսդրությունում դրանց կիրառելիության հարցերը,

• «<Տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների մասին>> միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքները, ինչպես նաև ներպետական օրենսդրությունում դրանց կիրառելիության հարցերը,

• Մարդու իրավունքներին առնչվող Եվրոպայի Խորհրդի կոնվենցիաները և չափորոշիչները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

5. P-J-029-17. Փաստարկում և հոետորաբանություն

Դասընթացն պայմանավորված է ապացուցման, հերքման, հիմնավորման, զրուցակիցների մոտ համոզմունքի ձևավորման, տպավորիչ ելույթի ու արդյունավետ բանավեճի տեխնոլոգիաների տիրապետման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- փաստարկման գործընթացի բաղադրիչները,
- փաստարկման գործընթացի եղանակները,
- փաստարկման համակարգին ներկայացվող պահանջները,
- ավանդական և ժամանակակից հոետորիկայի զինանոցը,
- առավել հաճախ հանդիպող սխալները,
- բանավեճի ընթացքում կիրառվող կառուցողական և ապակառուցողական տեխնոլոգիաները և վերջիններիս չեզոքացման մեթոդաբանական սկզբունքները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

6. P-J-027-17. Փախստականների իրավունքների պաշտպանության արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է «Փախստականների մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի կիրառման, փախստականի կարգավիճակ և ապաստան հայցող անձանց,

փախստականների իրավունքների պաշտպանության ոլորտում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- «Փախստականների մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայով և այլ միջազգային փաստաթղթերով նախատեսված փախստականների կարգավիճակի վերաբերյալ նորմերի՝ ՀՀ օրենսդրությունում իմպլեմենտացիայի («Փախստականների և ապաստանի մասին», «Օտարերկրացիների մասին», «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքներում և այլ իրավական ակտերում) և գործնականում դրանց կիրառման հիմնախնդիրները,

- փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքների պաշտպանության ինստիտուցիոնալ շրջանակների (ՀՀ ոստիկանության ծառայության, ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայության, ՀՀ ՏԿԱԻՆ միգրացիոն պետական ծառայության, ՄԱԿ-ի փախստականների գործերով հանձնակատարի գրասենյակի գործունեության), ինչպես նաև այլ շահագրգիռ կողմերի (հասարակական կազմակերպությունների, ՋԼՄ-երի) մասնակցության և պետության կողմից ձեռնարկվող միջոցառումների վերաբերյալ հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

7. P-J-028-17. Անչափահասների իրավունքների պաշտպանությունը քրեական վարույթի ընթացքում

Դասընթացը պայմանավորված է անչափահասների մասնակցությամբ վարույթի առանձնահատկությունների վերաբերյալ դատախազների գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է միջազգայնորեն ճանաչված՝ անչափահասի լավագույն շահի սկզբունքի բովանդակության բացահայտումը և դրանով պայմանավորված՝

-միջազգային պայմանագրերի, ներպետական օրենսդրության և հատկապես ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախադեպային դիրքորոշումները,

-անչափահասների նկատմամբ քրեաիրավական և քրեադատավարական առանձին ինստիտուտների կիրառման և նրանց մասնակցությամբ քրեական վարույթի առանձնահատկությունները: Մասնավորապես, կներկայացվեն՝ անչափահաս կասկածյալների, մեղադրյալների նկատմամբ խափանման միջոցների կիրառման, այդ թվում՝ ազատությունից զրկելու հետ կապված, նրանց պաշտպանության, հակընդդեմ հարցման իրավունքի, ինչպես նաև Մարդու իրավունքների Եվրոպական կոնվենցիայով և ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով երաշխավորված այլ իրավունքների ապահովման և իրականացման հիմնահարցերը,

-անչափահասների նկատմամբ իրականացվող պատժողական քաղաքականության, այդ թվում՝ պատիժների կատարման հիմնահարցերը: Մասնավորապես, կներկայացվեն՝ անչափահասների նկատմամբ նշանակվող պատիժների համակարգի, պատիժների նշանակման և կատարման առանձնահատկությունները, այդ թվում՝ պրոբացիայի ինստիտուտի ներդրման պայմաններում,

-անչափահաս տուժողների և վկաների մասնակցությամբ քրեական վարույթների առանձնահատկությունները և այլ հարցեր, մասնավորապես՝ անչափահաս տուժողների և վկաների պաշտպանությունը՝ միջազգային պայմանագրերի և ՀՀ օրենսդրության համաձայն, սոցիալական աշխատողների և այլ մասնագետների դերակատարությունը իրավախախտում կատարած, հանցագործությունից տուժած կամ հանցագործության վկա անչափահասների վերականգնման գործում:

8. P-G-017-17. Փաստարկում և հռետորաբանություն

Դասընթացի նկարագիրը տես 5-րդ կետի ներքո:

9. P-G-021-17. Կառավարման հմտություններ և ներազդման հոգեբանություն

Դասընթացն անհրաժեշտ է կառավարման և առաջնորդության, ինչպես նաև հոգեբանական ազդեցության, դրա տեսակների, մեթոդների, մեխանիզմների և տարաբնույթ դրսևորումների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և դրանք կենսագործելու կարողությունների ու հմտությունների զարգացման համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- կառավարչական հմտություններն ու առաջնորդման ոճերը,
- արդյունավետ պլանավորումը,
- թիմի ձևավորումը և թիմային աշխատանքի կազմակերպումը,
- ներազդման հոգեբանության հիմնական հասկացությունները, ներազդման տեսակները, մեթոդները ու մեխանիզմները,
- կառուցողական (համոզում, ներշնչում և այլն) և ոչ կառուցողական (մանիպուլյացիա և այլն) ներազդման մեթոդների առանձնահատկությունները,
- Կառուցողական և ոչ կառուցողական ներազդմանը դիմակայելու եղանակները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

10. P-Q-001-17. ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի արդի հարցերը քրեական գործերով

Դասընթացն անհրաժեշտ է ՄԻԵԴ նոր իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքները և դրանց կիրառման հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝ քրեական իրավունքի և դատավարության ոլորտում Եվրոպական կոնվեցիայով երաշխավորված իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքը և ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հարցերը քրեական գործերի քննության ընդհանուր մեթոդաբանության, Կյանքի իրավունքին և խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի արգելքին առնչվող հարցերի, մինչդեռատական կալանքի, ինչպես նաև խոցելի տուժողների/վկաների և կասկածյալների մասնակցությամբ իրականացվող քննությունը, այդ թվում՝

- անձի ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքը, մասնավորապես Հայաստանի Հանրապետության դեմ վերջին ժամանակաշրջանում կայացված որոշումների լույսի ներքո,
- մասնավոր կյանքի անձեռնմխելիության իրավունքը, մասնավորապես, առանձին քննչական գործողություններ կատարելիս՝ դեպքի վայրում զննություն, բնակարանում խուզարկություն կատարելիս, անձնական խուզարկության և այլ գործողություններ կատարելիս ՄԻԵԿ-ի 3-րդ և 8-րդ հոդվածների պահանջների պահպանման լույսի ներքո,
- արդար դատաքննության իրավունքների պաշտպանության, անթույլատրելի ապացույցների օգտագործման արգելքը, այդ թվում՝ հակընդդեմ հարցման իրավունքի ապահովման հարցի կապակցությամբ Հայաստանի Հանրապետության դեմ վերջին ժամանակաշրջանում կայացված որոշումների լույսի ներքո:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

11. P-Q-021-17. ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է քրեական իրավունքի ոլորտում իրականացված և իրականացվող բարեփոխումների, վիճահարույց հարցերի շուրջ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ

գիտելիքներ հաղորդելու, ինչպես նաև դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ ձևավորելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- քրեական նոր օրենսգրքի նախագծի հիմնադրույթները,
- պատժից ազատելու, հանցավորձի, կամովին հրաժարվելու և ՀՀ քրեական օրենսգրքի ընդհանուր մասում ամրագրված այլ ինստիտուտների հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ոլորտում օրենսդրական և իրավակիրառ փորձը,
- հանցավոր արարքների ճշգրիտ որակման հիմնահարցերը (մասնավորապես՝ մարդու կյանքի և առողջության, սեռական ազատության և անձեռնմխելիության, այդ թվում՝ անչափահասների դեմ ուղղված հանցագործությունների, թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության, սեփականության դեմ ուղղված հանցագործությունների, կոռուպցիոն հանցագործությունների և այլն) և դրանց լուծման ոլորտում օրենսդրական և իրավակիրառ փորձը,
- ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորությունների բովանդակությունը (այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերը, դրանց կիրառման առանձնահատկությունները, ինչպես նաև ՀՀ քաղաքական և քաղաքացիական իրավունքների մասին) միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքները, ինչպես նաև դրանց ներպետական օրենսդրությունում կիրառելիության և Կամընտիր արձանագրությամբ հասանելի դարձած ընթացակարգերի հարցերը),
- պատժողական քաղաքականության զարգացման միտումները և հեռանկարները, հատկապես պրոբացիոն ծառայության ինստիտուտի ներդրման պարագայում:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

12. P-Q-022-17. ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցերը

Դասընթացը անհրաժեշտ է քրեական դատավարության ոլորտում նոր իրավական զարգացումները, վիճահարույց հարցերի շուրջ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները մատուցելու, դրանք գործնականում կիրառելու, ինչպես նաև քննչական գործողությունների կատարման և դրանց նկատմամբ դատախազական հսկողության պահպանման կարողությունների կատարելագործման համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- ՀՀ քրեական դատավարության ոլորտում նոր օրենսդրությունը,
- ՀՀ քրեական դատավարության մինչդատական վարույթին վերաբերող առանձին ինստիտուտների վերաբերյալ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները և դրանց կիրառման հիմնահարցերը,
- ՀՀ մասնակցությամբ միջազգային պայմանագրերի կիրառման գործնական հարցերը, այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերի կիրառման առանձնահատկությունները,
- քննչական գործողությունների կատարման ընթացքում ծագող գործնական հիմնահարցերը և նախաքննության ընթացքում քննիչների կողմից թույլ տրվող խախտումները,
- առանձին քննչական գործողությունների կատարման դատավարական և քրեագիտական առանձնահատկությունները,
- նախաքննության ընթացքում կայացվող որոշումների և քննչական գործողությունների արձանագրությունների կազմման առանձնահատկությունները,
- դատավարական հարկադրանքի միջոցները,

- ապացույցների և ապացուցման գործընթացի խնդիրները, օպերատիվ-հետախուզական գործունեության արդյունքներն ապացուցման գործընթացում օգտագործելու իրավական կարգավորման խնդիրները,

- պետական, նոտարական և բանկային գաղտնիք պարունակող տեղեկություններ ստանալու դատավարական կարգ և այլն:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

13. P-Q-028-17. Չինվորական հանցագործությունների որակման հարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում

Դասընթացն անհրաժեշտ է զինվորական հանցագործությունների վերաբերյալ գործերով քրեական օրենքի ճիշտ կիրառման վերաբերյալ գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- զինվորական հանցագործություններ նախատեսող հանցակազմերի մանրամասն ներկայացումը՝ ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի և ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքի նախագծի համաձայն,

- զինվորական կարգապահության խախտումների և զինվորական հանցագործությունների տարանջատման հարցերը, մասնավորապես՝ նույն արարքի համար կրկին պատասխանատվության չենթարկվելու սկզբունքի տեսանկյունից,

- զինվորական հանցագործությունների ընդհանուր և որակյալ հանցակազմերի որակման առանձնահատկությունները:

Դասընթացը նախատեսված է զինվորական դատախազության դատախազների համար:

14. P-A-012-17. ՀՀ վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է վարչարարության հիմունքները և վարչական վարույթը կարգավորող օրենսդրության, ինչպես նաև վարչական դատավարության տարբեր փուլերում ծագող հարցերի վերաբերյալ դատախազների գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- վարչարարության և վարչական վարույթի սկզբունքները,

- վարչական ակտի պարտադիր հատկանիշները,

- վարչական վարույթի մասնակիցների իրավունքների պաշտպանության հիմնահարցերը,

- դատարանի կողմից վարչական ակտերի իրավաչափության գնահատման հարցերը,

- գործը դատաքննության նախապատրաստելու ընթացքում ծագող հարցերը,

- դատաքննության ընթացքում ծագող հարցերը,

- ապացուցման հիմնահարցերը,

- հայցի ապահովման հիմնահարցերը,

- վերաքննիչ և վճռաբեկ վարույթների ընթացքում ծագող հարցերը,

- հատուկ վարույթի գործերի քննության ընթացքում ծագող հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

15. P-C-022-17. ՀՀ քաղաքացիական դատավարության արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է քաղաքացիական դատավարության տարբեր փուլերում ծագող հարցերի վերաբերյալ դատախազների գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- քաղաքացիական գործը դատաքննության նախապատրաստելու հիմնահարցերը,
- ապացուցման հիմնահարցերը,
- դատաքննության հիմնահարցերը,
- պետական տուրքի և դատական ծախսերի հաշվարկման ու գանձման առանձնահատկությունները,
- քաղաքացիական դատավարությունում իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի շրջանակը,
- <<<< քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ օրենքի նախագծի նոր իրավակարգավորումները:

Դասընթացը նախատեսված է պետական շահերի պաշտպանության ոլորտում գործող դատախազների համար:

16. P-J-024-17. Դատական փորձաքննության արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է փորձաքննությունների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, համարժեք և արդյունավետ փորձաքննությունների նշանակման կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է քրեական, վարչական և քաղաքացիական վարույթներում փորձաքննությունների նշանակման հիմքերի, կարգի, բովանդակության, կատարման և արդյունքների գնահատման վերաբերյալ հիմնահարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

17. P-Q-045-17. Խոցելի անձանց մասնակցությամբ վարույթի առանձնահատկությունները

Դասընթացը պայմանավորված է անչափահասների և այլ խոցելի անձանց մասնակցությամբ վարույթի առանձնահատկությունների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է խոցելի անձանց նկատմամբ (կասկածյալ, մեղադրյալ) և նրանց մասնակցությամբ (վկա, տուժող) իրականացվող մինչդատական և դատական վարույթների անցկացման առանձնահատկությունների վերաբերյալ հիմնահարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

18. P-A-010-16. ՀՀ էկոլոգիական իրավունքի արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է ՀՀ էկոլոգիական իրավունքի ոլորտում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- էկոլոգիական իրավունքի կոնցեպցիան,
- ՀՀ էկոլոգիական օրենսդրության և հիմնական ինստիտուտների էությունը և առանձնահատկությունները,
- այլ ինստիտուտների հետ հարաբերակցությունը և զարգացման արդի միտումները,
- մարդու էկոլոգիական իրավունքների պաշտպանության ազգային և միջազգային կառուցակարգերի գործարկման վերաբերյալ հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար: